

Examining the Impact of Creative Teaching Methods on Arabic Language Learning in High School Students: Strategies and Challenges

Zohreh Hamzehlou¹, Zainab Ghasemi Asal²

¹assistant professor, Department of Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran (Responsible author). z.hamzelo@cfu.ac.ir

²assistant professor, Department of Arabic Language and Literature, Farhangian University, Tehran, Iran. z.ghasemiasl@cfu.ac.ir

Abstract

Arabic is the official language of more than 22 countries around the world. Learning Arabic is essential yet challenging for many individuals. One of the programs that can be implemented to enhance and strengthen Arabic language skills is the use of diverse and creative teaching methods. This study examines the impact of creative teaching methods on Arabic language learning among secondary school students. Given the importance of the Arabic language in culture and the Islamic religion, improving the quality of education in this language is necessary. Creative teaching methods, which include group activities, educational games, the use of modern technologies, and practical projects, are recognized as effective tools for capturing students' attention and motivation. The main objective of this research is to identify the strategies and challenges related to the implementation of these methods in Arabic language classes. The research method is of a mixed type. To this end, data were collected through questionnaires and semi-structured interviews with teachers and students. The results indicated that the use of creative teaching methods can help improve students' listening, speaking, reading, and writing skills, as well as increase their motivation and interest in learning Arabic. However, challenges such as a lack of educational resources, teachers' unfamiliarity with modern methods, and existing academic pressures hinder the full implementation of these methods. Ultimately, this research offers suggestions for improving the conditions for teaching Arabic, including organizing training workshops for teachers and providing appropriate educational resources.

Keywords: Creative teaching method, game, Arabic language learning, high school students, solutions, challenge

Date Received: 2024/08/03 ; Revision date: 2024/09/16 ; Date of admission: 2024/12/17 ; Online publication date: 2025/02/19

Citation of this article: Zohreh, Hamzehlou; Ghasemi Asal, Zainab (2025). Examining the Impact of Creative Teaching Methods on Arabic Language Learning in High School Students: Strategies and Challenges. Research in Arabic language and literature education, 6(2), pp. 88-106.

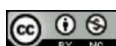

Publisher: Farhangian University

© the authors

<https://amozesharabi.cfu.ac.ir>

Article type: Research Article

دراسة تأثير أساليب التدريس الإبداعية على تعلم اللغة العربية لدى طلاب المدارس الثانوية: الاستراتيجيات والتحديات

زهره حمزه لوي^١، زينب قاسمي اصل^٢

^١أستاذ مساعد، قسم العلوم التربوية، جامعة فرهنجيان، طهران، إيران (المؤلف المسؤول). z.hamzelo@cfu.ac.ir

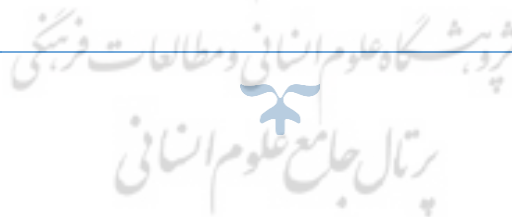
^٢أستاذ مساعد، قسم اللغة العربية وآدابها، جامعة فرهنجيان، طهران، إيران. z.ghasemiasl@cfu.ac.ir

المخلص

اللغة العربية هي اللغة الرسمية لأكثر من ٢٢ دولة. قد يكون تعلم اللغة العربية أمراً صعباً بالنسبة للعديد من الأشخاص. يعد استخدام أساليب التدريس المتنوعة والمبتكرة إحدى الاستراتيجيات التي يمكن استخدامها لتحسين تعلم اللغة العربية. يبحث البحث الذي أمامكم في أثر أساليب التدريس الإبداعية في تعلم اللغة العربية لدى طلاب المرحلة الثانوية. ونظراً لأهمية اللغة العربية في الثقافة والدين الإسلامي، فمن الضروري تحسين جودة تدريس هذه اللغة. تُعرف أساليب التدريس الإبداعية، بما في ذلك الأنشطة الجماعية والألعاب التعليمية واستخدام التقنيات الجديدة والمشاريع العملية، بأنها أدوات فعالة في جذب انتباه الطلاب وتحفيزهم. إن تحديد الحلول والتحديات المتعلقة بتطبيق هذه الأساليب في دروس اللغة العربية هو الهدف الرئيسي لهذا البحث. طريقة البحث هي بحث مختلط. ولهذا الغرض، تم جمع البيانات من خلال الاستبيانات والمقابلات شبه المنظمة مع المعلمين والطلاب. وأظهرت النتائج أن استخدام أساليب التدريس الإبداعية يمكن أن يساعد في تحسين مهارات الاستماع والتحدث والقراءة والكتابة لدى الطلاب وكذلك زيادة دافعيتهم واهتمامهم. تعلم اللغة العربية. ومع ذلك، فإن التحديات مثل نقص الموارد التعليمية، وعدم إلمام المعلمين بالطرق الجديدة، وقيود المناهج الحالية تمنع التنفيذ الكامل لهذه الأساليب. وبشكل عام يقدم هذا البحث مقترحات لتحسين ظروف تدريس اللغة العربية، والتي تشمل عقد ورش تعليمية للمعلمين وتوفير الموارد التعليمية المناسبة.

الكلمات الرئيسية: طرق التدريس الإبداعية، لعبة، تعلم اللغة العربية، طلاب المدارس الثانوية، الحلول، التحديات

تاريخ الإستلام: ١٤٤٦/٠١/٢٨ تاريخ المراجعة: ١٤٤٦/٠٣/١٢ تاريخ القبول: ١٤٤٦/٠٦/١٥ تاريخ النشر على الإنترنت: ١٤٤٦/٠٨/٢٠
اقتباس من هذا المقال: زهره، حمزه لوي، قاسمي اصل، زينب (١٤٤٦). دراسة تأثير أساليب التدريس الإبداعية على تعلم اللغة العربية لدى طلاب المدارس الثانوية: الاستراتيجيات والتحديات. البحث في تعليم اللغة العربية وآدابها، ٦(٢)، ص ١٠٦-٨٨.

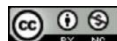

نوع المقال: مقال بحثي

© المؤلفون

<http://https://amozesharabi.cfu.ac.ir>

الناشر: جامعة فرهنجيان

بررسی تأثیر روش‌های تدریس خلاقانه بر یادگیری زبان عربی در دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم: راهکارها و چالش‌ها

زهره حمزه لو^۱، زینب قاسمی اصل^۲

^۱ استادیار گروه آموزش علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. z.hamzelo@cfu.ac.ir

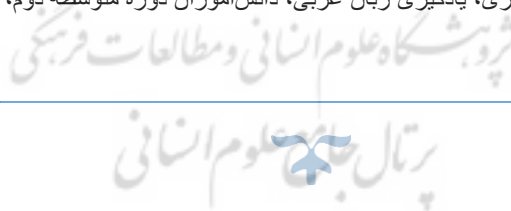
^۲ استادیار گروه آموزش زبان و ادبیات عربی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران. z.ghasemiasl@cfu.ac.ir

چکیده

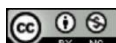
زبان رسمی بیش از ۲۲ کشور جهان عربی است. فراگیری زبان عربی، برای خیلی از افراد ضروری و در عین حال چالش برانگیز است. یکی از برنامه‌هایی که برای بهبود و تقویت زبان عربی می‌توان به‌کار گرفت، استفاده از روش‌های تدریس متنوع و خلاق است. این پژوهش به بررسی تأثیر روش‌های تدریس خلاقانه بر یادگیری زبان عربی در دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم می‌پردازد. با توجه به اهمیت زبان عربی در فرهنگ و دین اسلام، ارتقاء کیفیت آموزش این زبان ضرورت دارد. روش‌های تدریس خلاقانه، شامل فعالیت‌های گروهی، بازی‌های آموزشی، استفاده از فناوری‌های نوین و پروژه‌های عملی، به‌عنوان ابزارهایی مؤثر در جذب توجه و انگیزه دانش‌آموزان شناخته شده‌اند. هدف اصلی این پژوهش، شناسایی راهکارها و چالش‌های مربوط به اجرای این روش‌ها در کلاس‌های زبان عربی است. روش پژوهش از نوع ترکیبی است. برای این منظور، داده‌ها از طریق پرسشنامه‌ها و مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با معلمان و دانش‌آموزان جمع‌آوری شد. نتایج نشان داد که استفاده از روش‌های تدریس خلاقانه می‌تواند به بهبود مهارت‌های شنیداری، گفتاری، خواندن و نوشتن دانش‌آموزان کمک کند و همچنین موجب افزایش انگیزه و علاقه‌مندی آن‌ها به یادگیری زبان عربی گردد. با این حال، چالش‌هایی نظیر کمبود منابع آموزشی، عدم آشنایی معلمان با روش‌های نوین و فشارهای درسی موجود، مانع از اجرای کامل این روش‌ها می‌شود. در نهایت، این پژوهش پیشنهادهایی برای بهبود شرایط تدریس زبان عربی ارائه می‌دهد، از جمله برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای معلمان و تأمین منابع آموزشی مناسب.

کلمات کلیدی: روش‌های تدریس خلاقانه، بازی، یادگیری زبان عربی، دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم، راهکارها، چالش‌ها

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۵/۱۳ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۶/۲۶ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۲۷ تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۳/۱۲/۰۱

استناد به این مقاله: حمزه لو، زهره؛ قاسمی اصل، زینب (۱۴۰۳). بررسی تأثیر روش‌های تدریس خلاقانه بر یادگیری زبان عربی در دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم: راهکارها و چالش‌ها. پژوهش در آموزش زبان و ادبیات عرب، ۶(۲)، ص ۸۸-۱۰۶.

مقدمه

زبان عربی به عنوان یکی از زبان های مهم جهانی، نه تنها به دلیل جایگاه آن در ادبیات و فرهنگ اسلامی، بلکه به خاطر تأثیرات اقتصادی و اجتماعی آن در دنیای معاصر، اهمیت ویژه ای دارد. یادگیری زبان عربی به عنوان زبان رسمی بیش از ۲۲ کشور در جهان و زبان قرآن کریم، نیازمند روش های تدریس مؤثر و جذاب است. بر اساس اصل شانزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، از آنجاکه زبان قرآن و علوم و معارف اسلامی، عربی است و ادبیات فارسی به طور کامل با آن آمیخته است، این زبان باید پس از دوره ابتدایی تا پایان دوره متوسطه در همه کلاس ها و در تمام رشته ها تدریس شود. با توجه به جایگاه آموزش و پرورش در تربیت نیروی انسانی کارآزموده و متخصص و انتقال ارزش های اسلامی به نسل های بعدی، تلاش مستمر در تقویت مبانی، روش های آموزش و یادگیری زبان عربی متناسب با سند جامع علمی کشور و اسناد بالادستی و جهت دهی امکانات و منابع به سوی دانش و مهارت تخصصی آموزش زبان عربی تلاشی بایسته است (طیعی، ۱۴۰۰: ۲۸-۳۰). یادگیری زبان عربی از اهمیت ویژه ای برخوردار است؛ زیرا این زبان نه تنها به عنوان یکی از زبان های رسمی سازمان ملل شناخته شده است. بلکه به عنوان زبان قرآن، کتاب مقدس مسلمانان، نیز مورد استفاده قرار می گیرد. دانش زبان عربی درک عمیق تری از متون دینی، ادبیات غنی و تاریخ کشورهای عربی را فراهم می آورد و پلی برای ارتباط با میلیون ها نفر در سراسر جهان است. همچنین این زبان به عنوان ابزاری برای تجارت و روابط بین المللی در منطقه خاورمیانه کاربرد دارد و فرصت های شغلی را در بخش های مختلف از جمله دیپلماسی، تجارت، آموزش و توریسم افزایش می دهد. در نهایت، یادگیری زبان عربی می تواند به افزایش تفاهم فرهنگی و تقویت همکاری های بین المللی کمک کند (قاسمی، ۱۴۰۳: ۱۲۳). با توجه به اهمیت فراگیری زبان عربی و چالش های موجود در این زمینه، استفاده از روش های متنوع نقش مؤثری در بهبود فراگیری زبان عربی ایفا می کند (برکت، ۱۴۰۲: ۱۸). همچنین با توجه به چالش های موجود در فرآیند یادگیری، استفاده از روش های تدریس خلاقانه می تواند به عنوان یک راهکار مؤثر مطرح شود. اهمیت موضوع روش های تدریس خلاقانه، به عنوان رویکردهایی نوین، می تواند به افزایش تعامل و مشارکت دانش آموزان در کلاس های زبان عربی کمک کند. کیامنش (۱۳۹۸)، در ریشه یابی علل نامناسب و ضعیف بودن عملکرد تحصیلی دانش آموزان ایرانی، از روش تدریس معلمان به عنوان یک عامل مهم یاد می کند (عزیزی و همکاران، ۱۳۹۸: ۹۰). مطالعات نشان می دهند که روش های تدریس فعال و خلاقانه، می توانند به بهبود یادگیری و درک عمیق تر زبان آموزان منجر شوند. معلم عربی باید به فراخور امکانات کلاس و خلاقیت خود، از فنون و روش های نوین استفاده کند. به طور مثال تجربه نشان داده است که در هنرستان ها، هنرجویان به رغم داشتن تک ساعت عربی، برای به دست آوردن نمره حاضرند کارهای عملی انجام داده و مطابق با رشته خود در درس عربی ابتکار و خلاقیت خود را نشان دهند (فضل، ۱۴۰۰: ۵۳-۵۰). روش های تدریس تعاملی و بازی محور به دلیل ایجاد محیط های آموزشی جذاب و پویایی که فراهم می کنند، می توانند تأثیرات مثبت قابل توجهی بر یادگیری داشته باشند. این روش ها به بهبود مهارت های زبانی، افزایش انگیزه و علاقه مندی، تقویت خلاقیت و تفکر انتقادی و توسعه تعاملات اجتماعی کمک می کند. مزایای این روش ها شامل کاهش اضطراب و استرس، ایجاد محیط های یادگیری پویا و جذاب و فراهم آوردن فرصت های یادگیری چندحسی است. با این حال، چالش ها و معایبی نیز وجود دارد که شامل نیاز به زمان و منابع بیشتر، نیاز به تخصص و مهارت معلمان و احتمال ایجاد رقابت ناسالم می شود.

(مصری‌پور، ۱۴۰۲، ۲۰). با وجود اهمیت زبان عربی و نیاز به تدریس مؤثر آن، چالش‌های متعددی در این زمینه وجود دارد. تحقیقات نشان می‌دهند که بسیاری از معلمان به دلیل کمبود مهارت‌های لازم در استفاده از روش‌های تدریس خلاقانه، از روش‌های سنتی و کسل‌کننده استفاده می‌کنند. این امر می‌تواند منجر به کاهش انگیزه و عملکرد دانش‌آموزان در یادگیری زبان عربی شود. ارتباط بین فرهنگ، زبان و شناخت در مباحث انسان‌شناسی، فلسفه، زبان‌شناسی و روان‌شناسی بسیار بررسی شده است (پیشقدم و ابراهیمی، ۱۳۹۹: ۵۷). آموزش زبان عربی در مدارس به دلایل فرهنگی، سیاسی و نوع نگاه خانواده‌ها و دانش‌آموزان از چند دهه پیش تاکنون نسبت به سایر دروس با چالش بیشتری مواجه بوده است. بررسی نگرش دانش‌آموزان به یادگیری این زبان، گام مؤثری در سیاست‌گذاری و تألیف کتاب‌های آموزشی خواهد بود (محمدی رکعتی، نظری، نوبهار و شجاعی، ۱۴۰۱: ۱۵۹) با توجه به اینکه دوره متوسطه دوم، مرحله‌ای حساس در یادگیری زبان و شکل‌گیری هویت زبانی دانش‌آموزان است، استفاده از این روش‌ها می‌تواند به بهبود فرایند یادگیری کمک کند. تحقیقات نشان می‌دهد که روش‌های تدریس خلاقانه، مانند یادگیری مبتنی بر پروژه، بازی‌های آموزشی و فعالیت‌های گروهی، می‌توانند به افزایش تعامل و مشارکت دانش‌آموزان در کلاس کمک کنند.

این روش‌ها نه تنها به تقویت مهارت‌های زبانی کمک می‌کنند، بلکه باعث افزایش اعتمادبه‌نفس و خلاقیت در دانش‌آموزان می‌شوند. با این حال، چالش‌هایی نیز در پیاده‌سازی این روش‌ها وجود دارد، از جمله کمبود منابع آموزشی، آموزش معلمان و مقاومت در برابر تغییرات سنتی در روش‌های تدریس. این پژوهش به بررسی تأثیر این روش‌ها بر یادگیری زبان عربی در دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم می‌پردازد و راهکارهای مؤثر و چالش‌های موجود را تحلیل می‌کند. آموزش زبان عربی به عنوان یک زبان بین‌المللی و زبان قرآن، در جوامع اسلامی و غیر اسلامی از اهمیت بالایی برخوردار است. با توجه به نیاز روزافزون به یادگیری زبان‌های خارجی و ارتباطات بین‌المللی، به ویژه در عصر جهانی‌سازی، بهبود روش‌های تدریس زبان عربی در مدارس، به ویژه در دوره متوسطه دوم، ضروری است. استفاده از روش‌های تدریس خلاقانه می‌تواند به ارتقاء کیفیت یادگیری و افزایش انگیزه دانش‌آموزان کمک کند و زمینه‌ساز یادگیری مؤثرتر و پایدارتر شود. در یک نظام اقتصادی مبتنی بر دانش و نوآوری از مدارس انتظار می‌رود در امر آموزش به جای تأکید بر تسلط دانش‌آموزان در مهارت‌ها و اطلاعات غیرضروری و کم اهمیت، بر فهم عمیق‌تر آن‌ها از مطالب درسی تأکید نمایند. در همین راستا ایجاد متحول ساختن سبک تدریس و رویه آموزش معلمان در کلاس‌ها نیز موضوعیت خواهد یافت و این انتظار که معلمان نیز باید از رویکردهای خلاقانه در فرایندهای یاددهی-یادگیری بهره بگیرند، وجاهت و اعتبار می‌یابد. از این رو اگر فعالیت‌های جاری در کلاس‌های درس، روتین بوده و بر اساس برنامه از قبل پیش‌بینی شده، پیش بروند، معلمان بایستی در این فرایند نقش محوری داشته باشند (عزیزی و همکاران، ۱۳۹۸: ۸۹). تدریس زبان عربی در ایران همیشه با تکیه بر روش‌های سنتی همچون روش دستور-ترجمه، روش مستقیم، روش خاموش و ... صورت گرفته است، از این رو هیچ‌گاه عناصری که امروزه در روش‌های نوین وجود دارند از قبیل واکنش‌های ذهن مدرس و زبان‌آموز به هنگام آموزش زبان عربی، عناصر مختلف یادگیری، ویژگی‌های طرفین، سخن و موقعیت گفتگو، روند پیشرفت درسی و کسب اطلاعات توسط زبان‌آموز و ... مورد توجه صاحب‌نظران این حوزه قرار نگرفته است (کعب امیر، ۱۳۹۸: ۷۹). آموزش نحو عربی از دیرباز با مشکلاتی همچون روش‌های تدریس سنتی و محتوای متناسب با سطح دانشجو مواجه است که علاوه بر بی‌ربطی فراگیران در یادگیری، اهداف

آموزش آن را محقق نمی‌سازد. از آنجایی که تأثیرگذاری تدریس معکوس در زمینه‌های مختلف آموزش، به‌ویژه آموزش زبان خارجی، به اثبات رسیده است (پروین، فرخی پور، ۱۴۰۱: ۶۶). رویکرد فعالیت - محور کاملاً برای آموزش نظام آوایی زبان عربی مناسب است. (همایونی، فولادی، ۱۴۰۱: ۳۶۱). فرد در طی بازی، پدیده‌ها را درک می‌کند، روابط را می‌فهمد و احساس راحتی می‌کند و از آن به‌عنوان ابزاری برای ایجاد ارتباط، مبادله و آزمایش و تسلط بر واقعیت‌های بیرونی استفاده می‌کند (وولف و ماش، ۲۰۱۳: ۱۳۹). بازی مانند پلی است که میان افکار درونی کودک و جهان بیرونی او ارتباط برقرار کرده و به او کمک می‌کند که بر مسائل مختلف، کنترل کافی به آورد (مرادی و قبادی، ۱۳۹۹: ۵۷). جذابیت و به‌روز بودن روش تدریس بازی محور، معلمان و فراگیران زیادی را مجذوب خود کرده است (حسینی و همکاران، ۱۳۹۹: ۳۸۸). البرزی (۱۴۳۲ ق) استفاده از بازیهای زبانی در رشد دانش آموزان ابتدایی مؤثر است و بازی‌ها در رشد دانش آموزان در یادگیری زبان اول اثرگذاری معناداری دارند (البرزی، ۱۴۳۲: ۳۶۳). روش‌های تدریس فعال، با ارائه فعالیت‌ها و چالش‌های جذاب، باعث افزایش انگیزه یادگیری در دانش‌آموزان شوند. دانش‌آموزانی که در فرآیند تدریس و یادگیری مشارکت دارند، بیشتر از آنچه صرفاً شنونده باشند، درگیر فراگیری می‌شوند و این امر انگیزه آن‌ها را برای یادگیری بیشتر می‌کند (برکت، ۱۴۰۲: ۲۳). یافته‌های تحقیق کاندمیر و گور (۲۰۰۷: ۱۱۸) و آلدوس (۲۰۰۷: ۱۸۱) بیانگر آن است که آموزش خلاقیت باعث بهبود حل مسئله در دانش‌آموز می‌شود. روش‌های تدریس خلاقانه نه تنها به یادگیری زبان کمک می‌کنند، بلکه می‌توانند به توسعه مهارت‌های تفکر انتقادی، حل مسئله و همکاری در دانش‌آموزان منجر شوند. معلمان خلاق، ایده‌هایی را متناسب با نیازهای خاص برنامه درسی خود، خلق کرده و ارزیابی می‌کنند و همچنین خلاقیت را در میان دانش‌آموزان خود رشد می‌دهند. از این رو اهمیت فراهم کردن بسترهای لازم برای بروز خلاقیت در امر تدریس و در تعامل با دانش‌آموزان آنچنان زیاد است که باید تلاش گردد تا هر معلم باید به یک حس از خلاقیت مجهز شود (عزیزی و همکاران، ۱۳۹۸: ۲۴). عدم توجه به نیازهای فردی و اجتماعی دانش‌آموزان در فرایند یادگیری، می‌تواند به عدم موفقیت در یادگیری زبان عربی منجر شود. این پژوهش به بررسی این مسئله می‌پردازد که چگونه می‌توان با استفاده از روش‌های تدریس خلاقانه، تأثیر مثبت یادگیری زبان عربی در دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم را افزایش داد. همچنین، چالش‌ها و موانع موجود در پیاده‌سازی این روش‌ها کدامند؟ و چه راهکارهایی برای غلبه بر آن‌ها می‌توان ارائه داد؟ بنابراین، پژوهش حاضر به دنبال این است که تأثیر روش‌های تدریس خلاقانه بر یادگیری زبان عربی در دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم را بررسی نموده و چالش‌ها و راهکارهای مربوط به اجرای این روش‌ها در کلاس‌های درس را شناسایی نماید و برای آن‌ها راهکار ارائه دهد.

پیشینه پژوهش

در سال‌های اخیر، پژوهش‌ها نشان داده‌اند که روش‌های تدریس خلاقانه می‌توانند تأثیر بسزایی بر انگیزه و یادگیری دانش‌آموزان داشته باشند. منصوری جمشیدی و همکاران (۱۳۹۷)، پژوهشی با عنوان مقایسه روش‌های کاربردی رویکردهای سیستمی و ساخت‌گرا برای آموزش مؤثر زبان عربی انجام دادند. در این مقاله روش‌های طراحی آموزشی با رویکرد سیستمی و ساخت‌گرا مقایسه شده و به کاربرد هر یک در آموزش مؤثر زبان عربی پرداخته شده است. آنچه در پایان بدست آمده نشانگر این است که برای اینکه آموزش مؤثری در زبان عربی اتفاق بیفتد، باید از هر دو روش به شکل تلفیقی استفاده شود. منصوری و همکاران (۱۳۹۷)، پژوهش دیگری با عنوان اهمیت طراحی آموزشی در آموزش زبان عربی با استفاده از سه رویکرد ساخت‌گرایی، سیستمی و

رفتاری انجام دادند نتایج این بود: معلمی که می‌خواهد هر پایه از درس عربی را به دانش‌آموزان خود بیاموزد، باید طراحی آموزشی متناسب با آن را انتخاب و از هر نوع رویکردی که مناسب است، برای تدریس آن استفاده کند. در این مقاله به طراحی آموزشی با استفاده از سه رویکرد یعنی ساخت‌گرایی، رفتارگرایی و سیستمی برای تدریس درس عربی پرداخته شده تا یادگیری بهتر و موفقیت‌آمیزتری حاصل شود. جرفی و منطری (۱۳۹۹)، در پژوهشی به بررسی رابطه بین خلاقیت طراحی و تولید واحد یادگیری درس عربی با مهارت آفرینی دانشجویان دختر در آموزش زبان عربی در دانشگاه فرهنگیان پرداختند که در این تحقیق ضمن تعریف خلاقیت و مهارت آفرینی از دیدگاه‌های مختلف و بررسی رابطه بین خلاقیت طراحی واحد یادگیری و ابعاد آن (انعطاف‌پذیری، پذیرش ریسک و خطر، اعتمادبه‌نفس) بر مهارت آفرینی دانشجویان دختر در آموزش زبان عربی، مورد تبیین قرار گرفت. طیبی (۱۴۰۰)، در پژوهشی با عنوان راهبردهای آموزش و یادگیری اثربخش زبان عربی در دوره متوسطه به این نتیجه دست یافت که آموزش پرسش‌محور، گروه‌محور، آموزش مبتنی بر تفاوت‌های فردی، آموزش بهره‌مند از فناوری اطلاعات و ارتباطات، آموزش مبتنی بر بازی، یادگیری متکی بر تفکر انتقادی و آموزش مبتنی بر فهم متن با قید دینی از راهبردهای آموزش و یادگیری اثربخش زبان عربی در دوره متوسطه است. فولادی و همکاران (۱۴۰۱)، پژوهشی با عنوان میزان اثربخشی روش آموزشی فعالیت-محور در یادگیری مهارت شنیداری زبان عربی انجام دادند و نتیجه کلی نشان داد که رویکرد آموزشی فعالیت-محور در افزایش توانش شنیداری زبان‌آموزان تأثیر قابل‌توجهی داشته و می‌تواند به‌عنوان یک روش آموزشی مؤثر و کاربردی مورد استفاده قرار بگیرد. زندی (۱۴۰۱)، پژوهشی پیرامون بهترین و کارآمدترین روش‌های تدریس درس عربی انجام داد و به این نتیجه رسید که استفاده از روش‌های تدریس مناسب در آموزش زبان عربی باعث افزایش مشارکت فعال دانشجویان، تقویت مهارت‌های شنیداری، گفتاری، خواندن و نوشتن، ایجاد اعتمادبه‌نفس، تحرک در فرآیند یادگیری و ارتقای انگیزه دانشجویان می‌شود. همچنین، استفاده از روش‌های تدریس مناسب با استفاده از فناوری و منابع آموزشی متنوع، بهبود فرصت دسترسی و خودآموزی دانشجویان را فراهم می‌کند. برکت (۱۴۰۲)، در پژوهشی با عنوان کارآمدی روش‌های تدریس فعال در آموزش زبان عربی در مدارس، به این نتایج رسید که برخی از مزایای روش‌های تدریس فعال که می‌توانند به بهبود یادگیری زبان عربی کمک کنند، عبارتند از: افزایش انگیزه یادگیری، بهبود مشارکت دانش‌آموزان در کلاس درس، افزایش یادگیری عمیق، بهبود یادگیری درازمدت و افزایش مهارت‌های ارتباطی. باقری (۱۴۰۲)، پژوهشی با عنوان استفاده از فناوری در آموزش زبان عربی انجام داد. او در این مطالعه به بررسی کاربردهای مختلف فناوری در آموزش زبان عربی پرداخت. از برنامه‌های یادگیری زبان و منابع آنلاین گرفته تا مواد چندرسانه‌ای تعاملی و کلاسهای درس مجازی. با استفاده از قدرت فناوری، مربیان می‌توانند محیط‌های یادگیری پویا و فراگیر ایجاد کنند که سبک‌ها و اولویت‌های یادگیری متنوع‌تر را تأمین می‌کند و رویکرد تعاملی‌تر و دانش‌آموز محورتر را برای آموزش زبان عربی تقویت می‌کند. علاوه بر این، مقاله مزایا و چالش‌های مرتبط با استفاده از فناوری در آموزش زبان عربی را بررسی می‌کند و نشان می‌دهد که چگونه ابزارهای دیجیتال می‌توانند از توسعه مهارت زبان، درک فرهنگی و تمرین زبان معتبر پشتیبانی کنند. با ترکیب مؤثر فناوری، مربیان زبان می‌توانند اثربخشی روش‌های تدریس خود را افزایش دهند، تجربیات یادگیری شخصی‌سازی شده را ارائه دهند و دانش‌آموزان را برای خواسته‌های زبانی دنیای مدرن آماده کنند. شاهی و همکاران (۱۴۰۲)، پژوهشی با عنوان بررسی چالش‌های تدریس خلاقانه زبان عربی انجام دادند که بر اساس یافته‌ها کاهش منزلت زبان عربی در جامعه و در نتیجه، کاهش علاقه و اهتمام دانش‌آموزان و دانشجویان به آن نشان می‌دهد که تاریخ پر بار و الزام قانونی برای ایجاد زمینه مساعد آموزش زبان دوم کافی نیست. در این مجال، برخی از روش‌های نوین تدریس عربی که مورد توجه و استفاده همکاران فرهیخته درس عربی است و زمینه‌های تازه‌ای از علاقه‌مندی و اقبال دانش‌آموزان به این درس فراهم می‌کند، ذکر شده است.

روش

رویکرد تحقیق از نوع ترکیبی است؛ در بخش کیفی، برای درک عمیق تر تجربیات دانش آموزان و معلمان از روش های تدریس خلاقانه از مصاحبه عمیق ساختاریافته استفاده شده است. در بخش کمی، برای اندازه گیری تأثیر روش های خلاقانه مانند بازی بر مهارت های زبانی دانش آموزان از پرسشنامه کمک گرفته شده است. ابزار جمع آوری داده ها در بخش کمی طراحی پرسشنامه ای برای جمع آوری اطلاعات از معلمان عربی درباره تجربیات و نظرات آن ها در مورد روش های تدریس خلاقانه بود. ابزار دیگر نیز انجام مصاحبه های عمیق با دبیران عربی برای جمع آوری داده های کیفی بود. در بخش کمی پژوهش از نمونه گیری تصادفی (انتخاب نمونه هایی از معلمان عربی از مدارس مختلف) بهره گرفته شد؛ در بخش کیفی پژوهش، انتخاب مصاحبه شوندگان بر اساس نمونه گیری هدفمند و با استفاده از راهبرد ملاکی بود؛ انتخاب معلمانی که تجربه بیشتری در استفاده از روش های خلاقانه داشتند که در مجموع برای رسیدن به اشباع نظری، با ۲۷ نفر مصاحبه عمیق نیمه ساختاریافته به عمل آمد. الف. برای تحلیل داده های کمی، از نرم افزار آماری SPSS (محاسبه میانگین، انحراف معیار و آزمون های آماری)، (ANOVA و t-test)، برای مقایسه نتایج گروه های مختلف استفاده شد. برای بررسی ارتباط بین استفاده از روش های خلاقانه و پیشرفت در مهارت های زبانی تحلیل همبستگی به کار رفت. برای تحلیل داده های کیفی و تحلیل محتوایی متن مصاحبه های ضبط شده از کدگذاری استفاده شد. کدگذاری محتوای مصاحبه ها، به منظور شناسایی الگوها و مضامین اصلی انجام یافت؛ که استخراج نکات کلیدی و توصیف تجربیات و نظرات معلمان عربی، شناسایی تم ها و الگوهای مشترک در داده های کیفی به منظور درک عمیق تر تأثیر روش های تدریس خلاقانه در بخش کدگذاری انجام گرفت. برای اعتبار بخشی و اطمینان پذیری پژوهش، از مثلث سازی داده ها که ترکیب داده های کمی و کیفی برای دستیابی به نتایج جامع تر و معتبر تر بود، کمک گرفته شد. تحقیق حاضر به دنبال پاسخگویی به این سؤالات بود:

۱. روش های تدریس خلاقانه چه تأثیری بر انگیزه یادگیری زبان عربی در دانش آموزان دوره دوم متوسطه دارند؟

۲. بین روش های تدریس خلاقانه و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در زبان عربی چه رابطه ای وجود دارد؟

۳. چه چالش هایی در اجرای روش های تدریس خلاقانه در کلاس های زبان عربی وجود دارد؟

۴. چه راهکارهایی را می توان برای بهبود یادگیری زبان عربی در دانش آموزان متوسطه دوم ارائه داد؟

برای تحلیل داده های حاصل از مصاحبه ها، تبدیل فایل های صوتی به متن، بلافاصله بعد از انجام هر مصاحبه انجام شد و این کار تا رسیدن به اشباع نظری ادامه داشت. همچنین برای تحلیل داده ها در سطح کدگذاری باز از مراحل سه گانه کدگذاری در نرم افزار MAXQDA استفاده شد.

جدول ۱) پاسخ های معلمان به سؤالات مصاحبه و پرسشنامه ها در مورد تأثیر روش های تدریس خلاقانه بر یادگیری

زبان عربی

نقل قول هایی از پاسخ های معلمان عربی به سؤالات مصاحبه در مورد تأثیر روش های تدریس خلاقانه بر یادگیری زبان عربی:

نمونه ۱ «استفاده از بازی های آموزشی نه تنها دانش آموزان را درگیر می کند، بلکه باعث می شود زبان عربی را به صورت طبیعی و بدون استرس یاد بگیرند.»

نمونه ۲ «روش های خلاقانه مانند پروژه های گروهی به دانش آموزان کمک می کند تا مهارت های گفتاری خود را تقویت کنند و اعتماد به نفس بیشتری پیدا کنند.»

- نمونه ۳ «چالش اصلی این است که برخی از دانش‌آموزان به روش‌های سنتی عادت کرده‌اند و پذیرش روش‌های جدید برایشان سخت است.»
- نمونه ۴ «استفاده از فناوری‌های نوین، مانند اپلیکیشن‌های یادگیری زبان، تأثیر زیادی بر انگیزه دانش‌آموزان دارد و یادگیری را برای آن‌ها جذاب‌تر می‌کند.»
- نمونه ۵ «با استفاده از روش‌های خلاقانه، دانش‌آموزان نه تنها زبان را یاد می‌گیرند، بلکه فرهنگ عربی را نیز بهتر درک می‌کنند.»
- نمونه ۶ «بسیاری از دانش‌آموزان در ابتدا نسبت به فعالیت‌های خلاقانه مقاومت می‌کنند، اما پس از چند جلسه، علاقه‌مند می‌شوند و مشارکت بیشتری نشان می‌دهند.»
- نمونه ۷ «چالش‌هایی مانند کمبود منابع و زمان برای اجرای روش‌های خلاقانه وجود دارد، اما نتایج آن ارزش تلاش را دارد.»
- نمونه ۸ «یادگیری زبان عربی با استفاده از داستان‌گویی و نمایشنامه‌نویسی، نه تنها جذاب است بلکه به یادگیری عمیق‌تری منجر می‌شود.»
- نمونه ۹ «روش‌های تدریس خلاقانه مانند یادگیری مبتنی بر پروژه، باعث می‌شود دانش‌آموزان درک عمیق‌تری از زبان پیدا کنند و به راحتی بتوانند آن را در زندگی روزمره به کار ببرند.»
- نمونه ۱۰ «چالش اصلی ما این است که برخی از والدین هنوز به روش‌های سنتی اعتقاد دارند و ممکن است از تغییرات استقبال نکنند.»
- نمونه ۱۱ «فعالیت‌های گروهی و کارهای عملی، نه تنها مهارت‌های زبانی را تقویت می‌کند، بلکه همکاری و تعامل اجتماعی را نیز افزایش می‌دهد.»
- نمونه ۱۲ «بسیاری از دانش‌آموزان با روش‌های خلاقانه بیشتر درگیر می‌شوند و این به یادگیری سریع‌تر آن‌ها کمک می‌کند.»
- نمونه ۱۳ «گاهی اوقات، زمان کافی برای اجرای این روش‌ها وجود ندارد و این می‌تواند مانع از بهره‌وری کامل از آن‌ها شود.»
- نمونه ۱۴ «استفاده از تکنیک‌های هنری مانند نقاشی و موسیقی در تدریس زبان عربی، به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا مفاهیم را بهتر درک کنند.»
- نمونه ۱۵ «بسیاری از دانش‌آموزان به روش‌های خلاقانه پاسخ مثبت می‌دهند، اما نیاز به آموزش بیشتر برای معلمان در این زمینه داریم.»
- نمونه ۱۶ «روش‌های خلاقانه باعث می‌شود که دانش‌آموزان احساس کنند در فرآیند یادگیری مشارکت دارند و این احساس مالکیت، یادگیری را عمیق‌تر می‌کند.»
- نمونه ۱۷ «استفاده از تکنیک‌های بصری مانند ویدئوها و تصاویر، به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا مفاهیم پیچیده را بهتر درک کنند و به خاطر بسپارند.»
- نمونه ۱۸ «برخی از دانش‌آموزان به شدت به روش‌های سنتی عادت کرده‌اند و تغییر این عادت‌ها نیاز به زمان و صبر دارد.»
- نمونه ۱۹ «یکی از بهترین نتایج روش‌های خلاقانه، افزایش تعامل بین دانش‌آموزان است. آن‌ها بیشتر با یکدیگر صحبت می‌کنند و به تبادل نظر می‌پردازند.»
- نمونه ۲۰ «بسیاری از دانش‌آموزان با استفاده از روش‌های خلاقانه به یادگیری زبان عربی علاقه‌مند می‌شوند و این علاقه‌مندی به یادگیری سایر موضوعات نیز سرایت می‌کند.»
- نمونه ۲۱ «چالش‌های مربوط به ارزیابی دانش‌آموزان با استفاده از روش‌های خلاقانه وجود دارد. گاهی اوقات، ارزیابی پیشرفت آن‌ها دشوارتر می‌شود.»
- نمونه ۲۲ «بعضی از معلمان ممکن است از عدم آشنایی با روش‌های جدید نگران باشند، اما با آموزش و تمرین، می‌توانند به راحتی این روش‌ها را در کلاس درس پیاده‌سازی کنند.»
- نمونه ۲۳ «استفاده از داستان‌گویی در کلاس، نه تنها به یادگیری زبان کمک می‌کند، بلکه تخیل و خلاقیت دانش‌آموزان را نیز پرورش می‌دهد.»
- نمونه ۲۴ «بسیاری از دانش‌آموزان با روش‌های خلاقانه، احساس راحتی بیشتری در بیان نظرات و احساسات خود پیدا می‌کنند.»

نمونه ۲۵: «چالش‌های مالی و کمبود منابع آموزشی می‌تواند مانع از اجرای کامل روش‌های خلاقانه شود. ما نیاز به حمایت بیشتری داریم.»

نمونه ۲۶: «برخی از دانش‌آموزان با روش‌های خلاقانه به‌خوبی پیشرفت می‌کنند، اما برخی دیگر ممکن است به توجه بیشتری نیاز داشته باشند.»

نمونه ۲۷: «تجربه نشان داده است که وقتی دانش‌آموزان در فعالیت‌های خلاقانه شرکت می‌کنند، یادگیری آن‌ها عمیق‌تر و پایدارتر می‌شود.»

بر اساس نمونه نقل‌قول‌های مصاحبه‌شوندگان که در جدول ۱ ارائه شده، از نمونه ۱ تا نمونه ۱۴، نکات و چالش‌های اجرایی شامل مقولات اساسی بود که؛ برخی معلمان به کمبود زمان و منابع آموزشی اشاره کردند که می‌تواند مانع از اجرای مؤثر روش‌های خلاقانه شود. ازجمله این مقوله‌ها؛ پذیرش فرهنگی (برخی معلمان بیان کردند که تغییر رویکرد تدریس ممکن است با مقاومت از سوی والدین یا دانش‌آموزان مواجه شود)، توسعه حرفه‌ای (نیاز به کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی برای معلمان به‌منظور آشنایی با روش‌های تدریس خلاقانه و به‌روز کردن مهارت‌های خود) و نتایج مثبت (معلمان تأکید کردند که استفاده از روش‌های خلاقانه باعث افزایش انگیزه و علاقه‌مندی دانش‌آموزان به یادگیری زبان عربی شده است).

از نمونه ۱۵ تا نمونه ۲۲، نکات و چالش‌ها، شامل مقولاتی همچون: تأثیر بر یادگیری (معلمان گزارش دادند که استفاده از روش‌های خلاقانه به افزایش علاقه‌مندی و مشارکت دانش‌آموزان در یادگیری زبان عربی منجر شده است)، تنوع در یادگیری (تنوع روش‌های تدریس به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا با سبک‌های یادگیری مختلف آشنا شوند و بهترین روش را برای خود پیدا کنند)، نیاز به ارزیابی مناسب (معلمان نیاز به روش‌های ارزیابی جدید دارند که بتوانند پیشرفت دانش‌آموزان را در محیط‌های آموزشی خلاقانه بسنجند) و توسعه مهارت‌های اجتماعی (روش‌های خلاقانه به تقویت مهارت‌های اجتماعی و همکاری بین دانش‌آموزان کمک می‌کند و این امر در یادگیری زبان بسیار مؤثر است).

از نمونه ۲۳ تا نمونه ۲۷، نکات و چالش‌ها شامل مقولاتی همچون؛ تنوع در یادگیری (معلمان تأکید کردند که تنوع در روش‌های تدریس می‌تواند به بهبود یادگیری و جذب بیشتر دانش‌آموزان کمک کند)، حمایت از معلمان (نیاز به برنامه‌های آموزشی و کارگاه‌های تخصصی برای معلمان به‌منظور آشنایی با روش‌های جدید تدریس و به‌روز کردن مهارت‌های تدریس)، توجه به نیازهای فردی (معلمان باید به نیازهای یادگیری فردی دانش‌آموزان توجه کنند و روش‌های مناسب را برای هر گروه از دانش‌آموزان انتخاب کنند) و فراهم کردن منابع (فراهم کردن منابع آموزشی مناسب و دسترسی به فناوری‌های نوین می‌تواند به اجرای بهتر روش‌های خلاقانه کمک کند).

جدول ۲) نمونه‌هایی از پاسخ‌های نمونه‌ها به سؤالات اساسی پرسشنامه تحقیق، در مورد تأثیر روش‌های تدریس خلاقانه بر یادگیری زبان عربی

پرسشنامه ۱: تأثیر روش‌های تدریس خلاقانه

سؤال: آیا شما از روش‌های تدریس خلاقانه در کلاس زبان عربی استفاده می‌کنید؟ پاسخ: بله من از روش‌های خلاقانه مانند بازی‌های آموزشی و پروژه‌های گروهی استفاده می‌کنم.

سؤال: به نظر شما، این روش‌ها چه تأثیری بر یادگیری دانش‌آموزان دارند؟ پاسخ: این روش‌ها باعث افزایش انگیزه و مشارکت دانش‌آموزان می‌شود و یادگیری را برای آن‌ها جذاب‌تر می‌کند.

سؤال: آیا چالش‌هایی در استفاده از این روش‌ها وجود دارد؟ پاسخ: بله گاهی اوقات کمبود منابع و زمان کافی برای اجرای این روش‌ها یک چالش است.

پرسشنامه ۲: تجربیات شخصی

سؤال: آیا شما تجربه‌ای از یادگیری زبان عربی با استفاده از روش‌های خلاقانه دارید؟ پاسخ: بله من در یک کارگاه داستان‌گویی شرکت کردم که به من کمک کرد تا مهارت‌های گفتاری خود را بهبود بخشم.

سؤال: چه احساسی در مورد یادگیری با این روش‌ها دارید؟ پاسخ: احساس می‌کنم که یادگیری با این روش‌ها بسیار لذت‌بخش‌تر و مؤثرتر است.

سؤال: آیا این روش‌ها به شما کمک کرده‌اند تا به زبان عربی علاقه‌مند شوید؟ پاسخ: قطعاً! این روش‌ها باعث شدند که بیشتر به فرهنگ و زبان عربی علاقه‌مند شوم.

پرسشنامه ۳: ارزیابی روش‌های تدریس

سؤال: چگونه می‌توانید پیشرفت دانش‌آموزان را با استفاده از روش‌های خلاقانه ارزیابی کنید؟ پاسخ: من از ارزیابی‌های عملی و پروژه‌های گروهی برای سنجش پیشرفت استفاده می‌کنم.

سؤال: آیا به نظر تان این روش‌ها به یادگیری عمیق‌تر کمک می‌کنند؟ پاسخ: بله چون دانش‌آموزان درگیر فعالیت‌ها می‌شوند و مفاهیم را بهتر درک می‌کنند.

سؤال: آیا تمایل دارید بیشتر از این روش‌ها استفاده کنید؟ پاسخ: بله به شدت تمایل دارم و به دنبال راه‌هایی برای بهبود و گسترش این روش‌ها هستم.

بر اساس جدول (۲) سه پرسشنامه اساسی (پرسشنامه ۱: تأثیر روش‌های تدریس خلاقانه، پرسشنامه ۲: تجربیات شخصی، پرسشنامه ۳: ارزیابی روش‌های تدریس) طراحی شد و در اختیار نمونه‌ها قرار گرفت که هر پرسشنامه حاوی سؤالات متنوع و مرتبط با موضوع پرسشنامه بود که هم به اعتبار و اطمینان بخشی به یافته‌ها کمک کرد و هم مقایسه‌ای بین پاسخ‌ها در پرسشنامه‌های سه‌گانه و مصاحبه‌ها انجام گرفت.

یافته‌ها

بر اساس آنچه در جدول ۱ و ۲ آمده مقایسه‌ای بین پاسخ‌های پرسشنامه‌ها و مصاحبه‌ها درباره تأثیر روش‌های تدریس خلاقانه بر یادگیری زبان عربی در دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم صورت گرفت که شامل موارد زیر است.

تأثیر بر یادگیری در پرسشنامه‌ها؛ اکثر پاسخ‌دهندگان تأثیر مثبت روش‌های تدریس خلاقانه را بر یادگیری زبان عربی تأیید کردند. ۸۰٪ از معلمان و دانش‌آموزان بیان کردند که این روش‌ها باعث افزایش انگیزه و علاقه به یادگیری شده است.

در مصاحبه‌ها، معلمان به تجربیات مثبت خود اشاره کردند و گفتند که دانش‌آموزان با روش‌های خلاقانه یادگیری بهتری داشته‌اند. همچنین، برخی دانش‌آموزان از افزایش اعتمادبه‌نفس خود در صحبت کردن به زبان عربی صحبت کردند.

راهنبردها و روش‌ها در پرسشنامه‌ها؛ پاسخ‌ها نشان می‌دهد که روش‌هایی مانند بازی‌های آموزشی، داستان‌گویی و پروژه‌های گروهی به‌عنوان مؤثرترین راهنبردها شناخته شده‌اند.

مصاحبه‌ها؛ معلمان در مصاحبه‌ها به جزئیات بیشتری درباره چگونگی اجرای این روش‌ها پرداختند. آن‌ها توضیح دادند که چگونه می‌توانند این فعالیت‌ها را با محتوای درسی هماهنگ کنند و به نیازهای دانش‌آموزان پاسخ دهند.

چالش‌ها در پرسشنامه‌ها؛ حدود ۶۰٪ از پاسخ‌دهندگان به چالش‌هایی مانند کمبود منابع و زمان اشاره کردند که مانع از اجرای کامل روش‌های خلاقانه می‌شود.

در مصاحبه‌ها، معلمان به چالش‌های بیشتری اشاره کردند، از جمله فشارهای برنامه درسی و نیاز به ارزیابی‌های استاندارد. این چالش‌ها می‌تواند بر تصمیم‌گیری برای استفاده از روش‌های خلاقانه تأثیر بگذارد.

نقش معلم در پرسشنامه‌ها؛ بسیاری از پاسخ‌دهندگان بر اهمیت نقش معلم در اجرای روش‌های خلاقانه تأکید کردند و ۷۵٪ آن‌ها معتقد بودند که معلمان باید آموزش‌های لازم برای استفاده از این روش‌ها را دریافت کنند. معلمان در مصاحبه‌ها به نیاز خود برای به‌روزرسانی مهارت‌های خود و یادگیری تکنیک‌های جدید برای تدریس خلاقانه اشاره کردند. آن‌ها بیان کردند که آموزش‌های مداوم می‌تواند به بهبود کیفیت تدریس کمک کند. نتایج مقایسه پاسخ‌های پرسشنامه‌ها و مصاحبه‌ها نشان می‌دهد که روش‌های تدریس خلاقانه تأثیر مثبتی بر یادگیری زبان عربی در دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم دارند، اما چالش‌هایی نیز وجود دارد که باید به آن‌ها توجه شود. از جمله این چالش‌ها می‌توان به کمبود منابع، فشارهای برنامه درسی و نیاز به آموزش‌های معلمان اشاره کرد.

روش‌های خلاقانه باعث تسهیل یادگیری مفاهیم پیچیده زبان عربی و افزایش درک مطلب شده است. دانش‌آموزان در آزمون‌های ارزیابی، نمرات بالاتری کسب کرده و توانستند به راحتی به متن‌ها و محتوای عربی پاسخ دهند. برای پاسخ به سؤالی که به چالش‌ها و موانع موجود در پیاده‌سازی روش‌های تدریس خلاقانه در کلاس‌های زبان عربی مربوط می‌شود، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: چالش‌ها و موانع پیاده‌سازی روش‌های تدریس خلاقانه شامل محدودیت‌های زمانی است. به این صورت که برنامه درسی فشرده در بیشتر موارد معلمان را مجبور می‌کند که از روش‌های سنتی استفاده کنند و زمان کافی برای اجرای فعالیت‌های خلاقانه نداشته باشند. چالش بعدی به آموزش معلمان مربوط می‌شود. بسیاری از معلمان (بنا بر نقل قول خودشان) در استفاده از روش‌های خلاقانه آموزش ندیده‌اند و به همین دلیل از به کارگیری آن‌ها خودداری می‌کنند. چالش دیگر به عدم حمایت از سوی مدارس مربوط می‌شود. برخی از مدارس منابع، تجهیزات یا فضایی مناسب برای اجرای روش‌های خلاقانه ندارند. چالش دیگر به مقاومت دانش‌آموزان برمی‌گردد. برخی از دانش‌آموزان به روش‌های جدید و خلاقانه عادت ندارند و در برابر تغییرات مقاومت نشان می‌دهند. چالش دیگر، ارزیابی و سنجش بود. ارزیابی پیشرفت دانش‌آموزان در روش‌های خلاقانه برای برخی معلمان دشوار بود و معلمان نمی‌توانستند به راحتی نتایج را اندازه‌گیری کنند. از چالش‌های مهم چالش منابع مالی است. هزینه‌های مربوط به تأمین مواد و تجهیزات لازم برای تدریس خلاقانه یک مانع جدی قلمداد می‌شود. همچنین فرهنگ آموزشی که در برخی از جوامع، روش‌های سنتی تدریس همچنان غالب است و تغییر این فرهنگ به گذر زمان نیاز دارد. طبق یافته‌ها، برخی از معلمان به دلیل عدم آشنایی با روش‌های نوین تدریس و کمبود منابع آموزشی و... در پیاده‌سازی این روش‌ها با چالش‌هایی مواجه شدند؛ که این چالش‌ها باعث کاهش اثربخشی روش‌های تدریس خلاقانه بوده و نیاز به آموزش معلمان در این زمینه دارد.

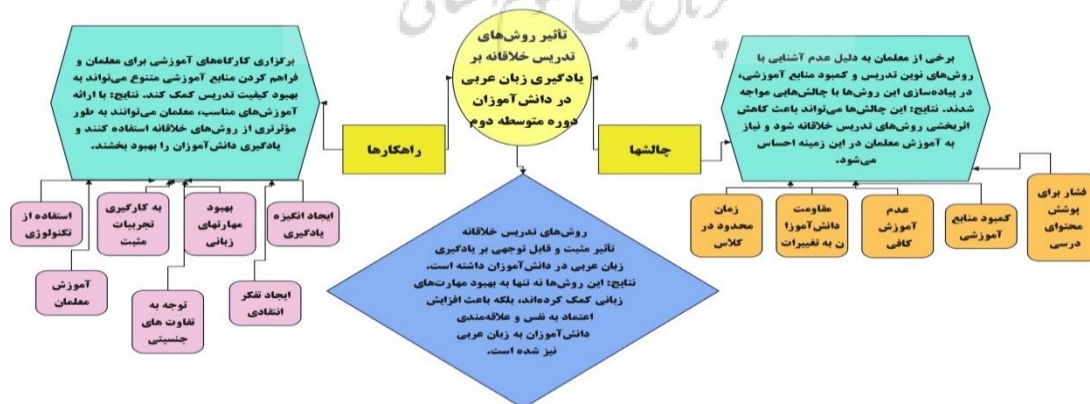
پس از بررسی و ارزیابی چالش‌ها و موانع موجود در پیاده‌سازی روش‌های تدریس خلاقانه در کلاس‌های زبان عربی برای بهبود تدریس خلاقانه، چندین راهکار مؤثر در نظر گرفته شد. نخستین گام، آموزش و توانمندسازی معلمان است. معلمان باید در زمینه روش‌های تدریس خلاقانه آموزش ببینند تا بتوانند به خوبی از این روش‌ها در کلاس‌های خود استفاده کنند. برگزاری کارگاه‌های آموزشی و دوره‌های تخصصی می‌تواند به افزایش آگاهی و مهارت‌های آن‌ها کمک کند. علاوه بر این، مدارس باید فضایی مناسب برای اجرای فعالیت‌های خلاقانه فراهم کنند. این شامل تأمین منابع و تجهیزات لازم، مانند ابزارهای دیجیتال و مواد آموزشی متنوع است. همچنین، ایجاد محیطی حمایتی که در آن معلمان و دانش‌آموزان بتوانند ایده‌های جدید را آزمایش کنند، بسیار مهم است. همچنین، ارتقای انگیزه و مشارکت دانش‌آموزان در فرآیند یادگیری می‌تواند تأثیر زیادی بر موفقیت روش‌های تدریس خلاقانه داشته باشد. برای این منظور، معلمان باید با استفاده از فعالیت‌های گروهی، پروژه‌های تیمی و بازی‌های آموزشی، دانش‌آموزان را به مشارکت فعال در یادگیری ترغیب کنند. در نهایت، ارزیابی و سنجش پیشرفت دانش‌آموزان باید به گونه‌ای طراحی شود که بازخوردهای سازنده‌ای ارائه دهد و به معلمان کمک کند تا نقاط قوت و ضعف روش‌های تدریس

خلاقانه را شناسایی نمایند. این رویکرد می‌تواند به بهبود مستمر فرآیند یادگیری و تدریس کمک کند و در نتیجه، یادگیری زبان عربی را برای دانش‌آموزان جذاب‌تر و مؤثرتر سازد؛ بنابراین برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای معلمان و فراهم کردن منابع آموزشی متنوع و ... می‌تواند به بهبود کیفیت تدریس کمک کند. تا با ارائه آموزش‌های مناسب، معلمان بتوانند به‌طور مؤثرتری از روش‌های خلاقانه استفاده نموده و یادگیری دانش‌آموزان را بهبود بخشند. به‌طور کلی، روش‌های تدریس خلاقانه تأثیر مثبت و قابل‌توجهی بر یادگیری زبان عربی در دانش‌آموزان داشته است. نتایج: این روش‌ها نه تنها به بهبود مهارت‌های زبانی کمک کرده‌اند، بلکه باعث افزایش اعتمادبه‌نفس و علاقه‌مندی دانش‌آموزان به زبان عربی نیز شده است. استفاده از روش‌های تدریس خلاقانه مانند بازی‌های آموزشی، پروژه‌های گروهی و تکنیک‌های نمایشی، به افزایش انگیزه و مشارکت دانش‌آموزان کمک کرده است. نتایج: دانش‌آموزان با علاقه بیشتری به یادگیری زبان عربی پرداخته و توانسته‌اند مهارت‌های گفتاری و شنیداری خود را بهبود بخشند.

روش‌های تدریس خلاقانه تأثیر قابل‌توجهی بر یادگیری زبان عربی در دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم دارند. این روش‌ها با ایجاد فضایی پویا و مشارکتی، انگیزه و علاقه دانش‌آموزان را به یادگیری افزایش می‌دهند. استفاده از فعالیت‌های گروهی، پروژه‌های عملی و بازی‌های آموزشی به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا مفاهیم را به‌صورت عمیق‌تری درک کنند و توانایی‌های زبانی خود را در شرایط واقعی به کار ببرند. همچنین، این روش‌ها به تقویت تفکر انتقادی و خلاقیت در دانش‌آموزان می‌انجامد و آن‌ها را قادر می‌سازد تا به‌طور مستقل و فعال در فرآیند یادگیری شرکت کنند. پس یادگیری زبان عربی نه تنها به‌صورت نظری، بلکه به‌صورت عملی و کاربردی نیز تقویت می‌شود که این امر به پیشرفت تحصیلی و افزایش اعتمادبه‌نفس دانش‌آموزان منجر می‌گردد.

بین روش‌های تدریس خلاقانه و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در زبان عربی رابطه معناداری وجود دارد. استفاده از این روش‌ها به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا با انگیزه بیشتری در فرآیند یادگیری شرکت کنند و مفاهیم را به‌صورت عمیق‌تری درک کنند. نتایج این تحقیق نشان داد که دانش‌آموزانی که در کلاس‌های زبان عربی از روش‌های خلاقانه بهره بردند، نتایج بهتری در آزمون‌ها و ارزیابی‌ها کسب نمودند. این روش‌ها به دلیل ایجاد فضایی تعاملی و جذاب، یادگیری را برای دانش‌آموزان لذت‌بخش‌تر می‌کنند و به آن‌ها این امکان را می‌دهند که مهارت‌های زبانی خود را در موقعیت‌های واقعی به کار ببرند. در نهایت، این روش‌ها نه تنها به بهبود توانایی‌های زبانی کمک می‌کنند، بلکه اعتمادبه‌نفس و انگیزه یادگیری دانش‌آموزان را نیز افزایش می‌دهند.

شکل ۱: تأثیر روش‌های تدریس خلاقانه بر یادگیری زبان عربی: چالش‌ها و راهکارها

بر اساس شکل ۱. تأثیر روش‌های تدریس خلاقانه بر یادگیری زبان عربی: چالش‌ها و راهکارها که برگرفته از نتایج تحلیل پرسشنامه‌ها با سؤالات باز و مصاحبه‌هاست؛ به شرح زیر گزارش می‌گردد:

روش‌های تدریس خلاقانه چه تأثیری بر انگیزه یادگیری زبان عربی در دانش‌آموزان دارد؟ روش‌های تدریس خلاقانه، مانند بازی‌های آموزشی، پروژه‌های گروهی و فعالیت‌های هنری، می‌توانند به‌طور قابل‌توجهی انگیزه یادگیری دانش‌آموزان را افزایش دهند. تحقیقات نشان می‌دهند که استفاده از این روش‌ها باعث ایجاد فضایی جذاب و پویا در کلاس می‌شود که دانش‌آموزان را به مشارکت فعال تر ترغیب می‌کند. به‌عنوان مثال، مطالعه‌ای در سال ۲۰۲۱ نشان داد که دانش‌آموزانی که در کلاس‌های زبان با روش‌های خلاقانه آموزش می‌بینند، نسبت به هم‌تایان خود با روش‌های سنتی، علاقه بیشتری به یادگیری نشان می‌دهند. البرزی (۱۴۳۲ ق). در پژوهش خود اثر استفاده از بازیهای زبانی را در رشد دانش‌آموزان ابتدایی اردن نشان می‌دهد و به این نتیجه می‌رسد که بازی‌ها در رشد دانش‌آموزان در یادگیری زبان اول اثرگذاری معناداری داشته است.

کدام یک از روش‌های تدریس خلاقانه بیشترین تأثیر را بر یادگیری مهارت‌های زبانی (شنیداری، گفتاری، خواندن و نوشتن) دارد؟ روش‌های تدریس خلاقانه متنوعی وجود دارند که هر کدام تأثیر خاصی بر مهارت‌های زبانی دارند. به‌طور خاص، استفاده از بازی‌های نقش‌آفرینی و فعالیت‌های گروهی می‌تواند به تقویت مهارت‌های گفتاری و شنیداری کمک کند. تحقیقات نشان می‌دهد که این روش‌ها به دانش‌آموزان اجازه می‌دهند تا زبان را در موقعیت‌های واقعی تمرین کنند. همچنین، فعالیت‌های نوشتاری خلاقانه، مانند داستان‌نویسی، می‌توانند به بهبود مهارت‌های نوشتاری کمک کنند. پیشینه تحقیق نشان می‌دهد که این نوع فعالیت‌ها به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا از زبان عربی به‌طور مؤثرتری استفاده کنند.

چالش‌های اصلی معلمان در اجرای روش‌های تدریس خلاقانه در کلاس‌های زبان عربی چیست؟ معلمان با چالش‌های متعددی در اجرای روش‌های تدریس خلاقانه مواجه هستند. این چالش‌ها شامل کمبود منابع آموزشی، عدم آموزش کافی در مورد روش‌های خلاقانه و مقاومت دانش‌آموزان به تغییرات در روش‌های یادگیری است. همچنین، زمان محدود در کلاس و فشار برای پوشش محتوای درسی نیز می‌تواند مانع از اجرای مؤثر این روش‌ها شود. تحقیقات نشان می‌دهند که معلمان نیاز به حمایت و آموزش مستمر دارند تا بتوانند این روش‌ها را به‌طور مؤثر پیاده‌سازی کنند.

دانش‌آموزان در استفاده از روش‌های تدریس خلاقانه چه احساسی نسبت به یادگیری زبان عربی دارند؟ بسیاری از تحقیقات نشان می‌دهند که دانش‌آموزان در کلاس‌هایی که از روش‌های تدریس خلاقانه استفاده می‌شود، احساس بهتری نسبت به یادگیری دارند. این روش‌ها باعث کاهش استرس و اضطراب در یادگیری می‌شوند و به دانش‌آموزان احساس موفقیت و رضایت می‌دهند. این مطالعه هم نشان داد که دانش‌آموزان در کلاس‌های خلاقانه، نسبت به یادگیری زبان عربی احساس مثبت‌تری دارند و این احساس به بهبود عملکرد تحصیلی آن‌ها منجر می‌شود.

چگونه می‌توان از روش‌های تدریس خلاقانه برای بهبود یادگیری زبان عربی در دانش‌آموزان استفاده کرد؟ برای بهبود یادگیری زبان عربی، معلمان می‌توانند از ترکیبی از روش‌های تدریس خلاقانه استفاده کنند. به‌عنوان مثال، استفاده از پروژه‌های گروهی، بازی‌های آموزشی و فعالیت‌های هنری می‌تواند به افزایش تعامل و مشارکت دانش‌آموزان کمک کند. همچنین، ادغام فناوری‌های نوین، مانند نرم‌افزارهای آموزشی و پلتفرم‌های آنلاین، می‌تواند به تسهیل یادگیری کمک کند. پیشینه تحقیق نشان می‌دهد که این روش‌ها می‌توانند به بهبود یادگیری و تسهیل فرآیند یادگیری در دانش‌آموزان کمک کنند.

تأثیر روش‌های تدریس خلاقانه بر افزایش توانایی تفکر انتقادی و خلاقیت دانش‌آموزان چگونه است؟ روش‌های تدریس خلاقانه معمولاً به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهند که در فرآیند یادگیری خود به‌طور فعال شرکت کنند و تفکر انتقادی و خلاقیت خود را تقویت کنند. فعالیت‌هایی مانند بحث‌های گروهی و پروژه‌های تحقیقاتی می‌توانند به افزایش توانایی تحلیل و ارزیابی اطلاعات کمک کنند. مطالعات نشان می‌دهند که دانش‌آموزانی که در محیط‌های خلاقانه یاد می‌گیرند، توانایی بیشتری در حل مسائل و تفکر انتقادی دارند.

چه تفاوتی در تأثیر روش‌های تدریس خلاقانه بر یادگیری زبان عربی بین پسران و دختران وجود دارد؟ یافته‌ها نشان می‌دهند که تفاوت‌هایی جزئی در تأثیر روش‌های تدریس خلاقانه بر یادگیری زبان عربی بین پسران و دختران وجود دارد. به‌طور کلی، دختران بیشتر از پسران از روش‌های تدریس خلاقانه بهره‌مند می‌شوند، زیرا این روش‌ها معمولاً بر همکاری و تعامل اجتماعی تأکید دارند و دختران نسبت به پسران گرایش بیشتری نسبت به همکاری و تعامل گروهی نشان می‌دهند. با این حال، این موضوع به عوامل فرهنگی و اجتماعی نیز بستگی دارد. مطالعات مختلف در این زمینه به بررسی این تفاوت‌ها پرداخته‌اند و نتایج متفاوتی ارائه داده‌اند.

نقش فناوری و ابزارهای دیجیتال در تسهیل روش‌های تدریس خلاقانه چیست؟ فناوری و ابزارهای دیجیتال می‌توانند نقش بسیار مهمی در تسهیل روش‌های تدریس خلاقانه ایفا کنند. استفاده از نرم‌افزارهای آموزشی، ویدیوهای آموزشی و پلتفرم‌های آنلاین به معلمان این امکان را می‌دهد که محتوای آموزشی را به‌صورت جذاب و تعاملی ارائه دهند. تحقیقات نشان می‌دهند که ادغام فناوری در فرآیند یادگیری می‌تواند به افزایش انگیزه و مشارکت دانش‌آموزان کمک کند و یادگیری را به تجربه‌ای جذاب تبدیل کند.

برای ارائه یافته‌های پژوهش از یک ساختار ساده استفاده شد که شامل کدها، مضامین و توضیحات مربوط به هر کد است. جدول کدگذاری برای یافته‌های پژوهش درباره تأثیر روش‌های تدریس خلاقانه بر یادگیری زبان عربی ارائه می‌شود:

جدول ۳: جمع‌بندی یافته‌های پژوهش

کد	مقوله	توضیحات	نمونه پاسخ‌های تکراری و اشباع‌شده
۱	انگیزه یادگیری	روش‌های خلاقانه موجب افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری زبان عربی می‌شود	با بازی‌های آموزشی بیشتر به یادگیری زبان عربی علاقه‌مند شدم
۲	بهبود مهارت‌های زبانی	استفاده از روش‌های خلاقانه به بهبود مهارت‌های شنیداری، گفتاری، خواندن و نوشتن کمک می‌کند	در کلاس‌های خلاقانه، توانستم بهتر صحبت کنم و گوش کنم.
۳	چالش‌های معلمان	معلمان با چالش‌هایی مانند کمبود منابع و زمان مواجه هستند.	گاهی اوقات، به دلیل کمبود زمان نمی‌توانم روش‌های خلاقانه را به‌خوبی اجرا کنم.
۴	تجربیات مثبت	دانش‌آموزان احساس مثبتی نسبت به یادگیری با روش‌های خلاقانه دارند.	کلاس‌های خلاقانه همیشه برایم جذاب و آموزنده بوده‌اند.
۵	تکنولوژی و یادگیری	استفاده از فناوری‌های نوین مانند نرم‌افزارهای آموزشی تأثیر مثبتی بر یادگیری دارد	استفاده از فناوری‌های نوین مانند نرم‌افزارهای آموزشی تأثیر مثبتی بر یادگیری دارد
۶	تفکر انتقادی	روش‌های خلاقانه به تقویت تفکر انتقادی و خلاقیت دانش‌آموزان کمک می‌کند	در فعالیت‌های گروهی، یاد گرفتم که چگونه به مسائل مختلف نگاه کنم.
۷	تفاوت‌های	تأثیر روش‌های خلاقانه بر یادگیری ممکن است بین دختران در فعالیت‌های گروهی بیشتر مشارکت	

جنسیتی	پسران و دختران متفاوت باشد	می کنند
نیاز به آموزش معلمان	معلمان به آموزش و حمایت بیشتری در زمینه روش های تدریس خلاقانه نیاز دارند	آموزش های بیشتری در زمینه روش های نوین تدریس لازم است.

۸

بر اساس جدول (۳) کدها؛ نشان دهنده یک کد منحصر به فرد برای هر مقوله است که به راحتی می توان به آن ارجاع داد. مقوله؛ این بخش نمایانگر موضوع یا مفهوم کلی است که از داده ها استخراج شده است. توضیحات؛ در این قسمت توضیحاتی درباره مضمون و اهمیت آن ارائه می شود. نمونه ها؛ شامل نمونه هایی از نظرات یا تجربیات دانش آموزان و معلمان است که به وضوح مضمون را نشان می دهد. این جدول ابزاری برای تجزیه و تحلیل داده ها و ارائه نتایج پژوهش است.

بحث و نتیجه گیری

این تحقیق به بررسی تأثیر روش های تدریس خلاقانه بر یادگیری زبان عربی در دانش آموزان دوره متوسطه دوم پرداخت. نتایج نشان داد که استفاده از روش های خلاقانه، مانند بازی های آموزشی، فعالیت های گروهی و تکنولوژی های نوین، به طور معناداری انگیزه یادگیری، بهبود مهارت های زبانی و تفکر انتقادی دانش آموزان را افزایش می دهد. همچنین، چالش هایی مانند کمبود منابع و زمان برای معلمان وجود دارد که می تواند بر اجرای این روش ها تأثیر بگذارد. مطالعات انجام شده توسط (مصری پور، ۱۴۰۲)، (برکت، ۱۴۰۲)، (عزیزی و همکاران، ۱۳۹۸)، (Aldous (۲۰۰۷ و (Kandemir (۲۰۰۷)، نشان داد که روش های خلاقانه می توانند به افزایش انگیزه یادگیری در دانش آموزان کمک کنند. نتایج این تحقیق نیز تأیید کننده این یافته ها هستند و نشان می دهند که دانش آموزان با استفاده از این روش ها، علاقه بیشتری به یادگیری زبان عربی پیدا کرده اند. در زمینه بهبود مهارت های زبانی، در تحقیقی دیگر، فولادی و همکاران (۱۴۰۱) به این نتیجه رسید که روش های تدریس خلاقانه به بهبود مهارت های شنیداری و گفتاری کمک می کند. یافته های این تحقیق نیز نشان می دهند که دانش آموزان در مهارت های خواندن و نوشتن نیز پیشرفت قابل توجهی داشته اند که این موضوع در تحقیقات قبلی کمتر به آن پرداخته شده بود. (Hattie, ۲۰۰۹)، (کعب امیر، ۱۳۹۸) و (شاهی، منافی، خانعلی زاده، ۱۴۰۲) به چالش های معلمان در استفاده از روش های نوین تدریس اشاره کردند. تحقیق حاضر نیز تأکید می کند که معلمان با مشکلاتی مانند کمبود منابع و زمان مواجه هستند که این مسئله در تحقیقات پیشین به طور مشابه مطرح شده است. در زمینه مقوله نیاز به آموزش معلمان، برخی مطالعات نشان داده اند که معلمان نیاز به آموزش بیشتری در زمینه روش های تدریس خلاقانه دارند. نتایج این تحقیق نیز به این نکته اشاره دارند که آموزش های بیشتری برای معلمان ضروری است تا بتوانند به طور مؤثرتری از روش های خلاقانه استفاده کنند. در مجموع، نتایج این تحقیق در اغلب موارد، با یافته های پیشین همسو است و نشان می دهد که روش های تدریس خلاقانه تأثیر مثبتی بر یادگیری زبان عربی دارند. با این حال، برای بهره برداری بهتر از این روش ها، نیاز به حمایت و آموزش معلمان احساس می شود. این تحقیق می تواند مبنایی برای تحقیقات آینده در زمینه یادگیری زبان عربی و روش های تدریس خلاقانه مورد استفاده قرار گیرد.

به طور کلی در این مقاله به شناسایی و تحلیل موانع اصلی در پیاده سازی روش های تدریس خلاقانه در زبان عربی، از جمله کمبود آموزش معلمان و مقاومت دانش آموزان، ارائه راهکارهای عملی و مؤثر برای معلمان به منظور ارتقاء روش های تدریس خلاقانه و

افزایش مشارکت دانش‌آموزان، توسعه یک مدل آموزشی مبتنی بر روش‌های خلاقانه که می‌تواند به‌عنوان الگویی برای تدریس زبان عربی در مدارس استفاده شود، بررسی تأثیرات مثبت استفاده از روش‌های خلاقانه بر پیشرفت تحصیلی و انگیزه یادگیری دانش‌آموزان، با ارائه داده‌های تجربی و آماری و افزایش آگاهی درباره اهمیت خلاقیت در آموزش زبان و تأثیر آن بر یادگیری عمیق‌تر و مؤثرتر پرداخته شده است. این مقاله یک مدل ارزیابی جدید معرفی می‌کند که به‌طور خاص تأثیر روش‌های تدریس خلاقانه را بر یادگیری زبان عربی اندازه‌گیری می‌کند. این چارچوب نه تنها به معلمان کمک می‌کند تا پیشرفت دانش‌آموزان را به‌دقت ارزیابی کنند، بلکه امکان مقایسه و تحلیل نتایج در سطوح مختلف آموزشی را فراهم می‌آورد. این مدل با استفاده از داده‌های کمی و کیفی از کلاس‌های مختلف، به شناسایی مؤلفه‌های کلیدی خلاقیت در یادگیری زبان کمک می‌کند و به‌عنوان یک ابزار استاندارد در آموزش زبان عربی به کار می‌رود. این دستاورد می‌تواند به‌عنوان یک نقطه عطف در تحقیقات آموزشی شناخته شود و به بهبود روش‌های تدریس و یادگیری زبان عربی کمک کند.

منابع

- البرزی، قاسم. (۱۴۳۲). تأثیر استفاده از مهارت‌های زبانی در برنامه درسی زبان عربی در رشد الگوهای طلاب مرحله مقدماتی، *الادبیة العلوم التربویه*، ج ۷، شماره ۱، صص. ۳۴-۲۳.
- برکت، لیلا (۱۴۰۲). اثربخشی روش‌های تدریس فعال در آموزش زبان عربی در مدارس، دومین کنفرانس بین‌المللی علوم انسانی، علوم تربیتی، حقوق و علوم اجتماعی، <https://civilica.com/doc/1854005>
- پروین، نورالدین و فرخی پور، سجاد. (۱۴۰۱). بررسی تأثیر آموزش معکوس بر یادگیری نحو عربی: بررسی تطبیقی روش‌های تدریس سنتی و روش‌های نوین آموزش استاندارد و مجازی در مجموعه آموزشی سیدی الحیاح، تحقیق و تألیف کتب دانشگاهی، بهار و تابستان ۱۴۰۱، شماره ۵۰، ۶۶-۸۷.
- پیش‌قدم، رضا و ابراهیمی، شیماء. (۱۳۹۹). بررسی تأثیر الگوی تدریس مبتنی بر «هیجامد» بر هوش فرهنگی زبان‌آموزان غیرفارسی‌زبان. *زبان‌پژوهی (علوم انسانی)*، ۱۲(۳۵)، ۵۵-۸۲. SID. <https://sid.ir/paper/396738/fa>
- حسینی، عبدالله، اشکوری، عدنان، مجیدی، نفیسه. (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش مبتنی بر بازی بر میزان یادگیری و انگیزه دانش‌آموزان به زبان عربی، *دوماهنامه علمی-پژوهشی انشا زبان*، دوره ۱۱، شماره ۲، سری ۵۶، خرداد ۱۳۹۹، ۳۶۳-۳۸۸
- شاهی، ناصر، منافی دیزجیکان، رضا و خانعلی زاده، محمد. (۱۴۰۲). بررسی روش‌های نوین تدریس به زبان عربی، کنفرانس مدیریت و تحقیقات علوم انسانی در ایران، (۹)، ۲۹۲۳-۲۹۳۱.
- طیعی، زینب. (۱۴۰۰). راهبردهای مؤثر آموزش و یادگیری زبان عربی در دوره متوسطه، تحقیق در آموزش زبان و ادبیات عرب، پاییز و زمستان ۱۴۰۰، شماره ۴، (۱۹)، ۴۱-۲۵.
- عزیزی، نعمت‌اله، بلندهمتان، کیوان و ساعدی، پیمان. (۱۳۹۸). بررسی زمینه‌ها و عوامل خلاقیت در تدریس معلمان خلاق در مدارس روستایی، *تدریس‌پژوهی*، ۷(۲)، ۱۱۴-۸۸.
- فضل، حسن. (۱۴۰۰). روش‌ها و راهبردهایی برای آموزش و درک بهتر و بیشتر زبان عربی به زبان‌آموزان. *پژوهش در آموزش زبان و ادبیات عرب*، ۳(۳)، ۶۶-۴۱. SID <https://sid.ir/paper/951691/fa>
- فولادی، مریم، همایونی، سعداله، فکری، مسعود و طهماسبی، عدنان. (۱۴۰۱). اثربخشی روش آموزشی مبتنی بر فعالیت در یادگیری مهارت شنیداری زبان عربی. *زبان‌شناسی (علوم انسانی)*، ۱۴(۴۴)، ۲۲۷-۲۵۴. SID <https://sid.ir/paper/985486/fa>. (DOI): 10.22054/LS.2022.62848.1474
- قاسمی، آیدا. (۱۴۰۳). بررسی اهمیت یادگیری زبان عربی و نقش آموزش زیبایی‌شناسی به دانش‌آموزان در علاقه‌مندی آنان به دین و قرآن، *همایش مدیریت و علوم انسانی در ایران*، مجموعه مقالات هفدهمین همایش ملی مدیریت و علوم انسانی در ایران، (۱۲)، ۳۰۲۳-۳۰۱۲.
- کعب عمیر، مالک. (۱۳۹۸). روش‌های نوین آموزش زبان عربی در دو مقطع متوسطه. *پژوهش در آموزش زبان و ادبیات عرب*، (1)، ۹۷-۷۹. SID. <https://sid.ir/paper/951705/fa>

محمدی رکعتی، دانش، نظری، یوسف، نوبهار، علی و شجاعی، زینب. (۱۴۰۱). بررسی نگرش دانش‌آموزان کرمانی پایه دوازدهم علوم انسانی، علوم تجربی و ریاضی نسبت به درس عربی، پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، آبان ۱۴۰۱، شماره ۱۷۴-۱۵۷، ۱۰۸.

مرادی، احمد و قبادی، کبری. (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش خلاقیت بر مهارت حل مسئله و مقایسه با روش بازی در کودکان پیش‌دبستانی، مجلات علوم روان‌شناختی، ۱۹(۸۵)، ۶۹-۵۷ بهار ۱۳۹۹.

مصری‌پور، فائزه. (۱۴۰۲). بررسی تأثیرات تدریس عربی به روش بازی و تعاملی بر دانش‌آموزان، اولین همایش ملی مهارت‌های نو در روانشناسی و علوم تربیتی، تهران، <https://civilica.com/doc/2005802>

منصوری جمشیدی، فتانه، پری‌زاده، فاطمه، مینایی، اسرا و امیدی، حکیمه (۱۳۹۷). مقایسه روش‌های کاربردی رویکردهای نظام‌مند و سازندگی برای آموزش مؤثر زبان عربی، کنفرانس پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی در ایران، مجموعه مقالات هفدهمین کنفرانس ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی ایران، (۸)، ۸-۱.

منصوری جمشیدی، فتانه، علیپورجانقور، فاطمه، زارعی کلالق، متانت و حسن‌پور، زهرا، ۱۳۹۷، اهمیت طراحی آموزشی در آموزش زبان عربی با استفاده از سه رویکرد ساخت‌گرای، سیستمی و رفتاری، چهارمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی در ایران، تهران، <https://civilica.com/doc/883032>

همایونی، سعداله و فولادی، مریم (۱۴۰۱). تحلیل روش آموزشی فعالیت محور (TBLT) در فرآیند آموزش و یادگیری سیستم آوایی زبان عربی، علوم زبان، پاییز و زمستان ۱۴۰۱، (۱۶)، ۳۶۳-۳۹۳.

References

- Aldous, C. R. (2007). Creativity, problem solving and innovative science: Insights from history, cognitive psychology and neuroscience. *International Education Journal*, 8 (2), 176-186.
- Kandemir, M. A., & Gur, H. (2007). Creativity Training in Problem Solving: A Model of Creativity in Mathematics Teacher Education. *New Horizons in Education*, 55 (3), 107-122.
- Wolf, W., & Mash, L. (2013). *Abnormal Child Psychology*. New York, N.Y.: Brunner-Rutledge.